

Meč je splněný sen z dětství

První samurajské meče vznikaly před více než šestnácti lety v dílně bratrů **Dachsových** metodou pokus omyl. Dnes jsou prakticky k nerozeznání od japonských originálů. Jejich zhotovení z překládané oceli je přitom poměrně náročné. I proto je doplňují výrobou nožů – vzniknou jich stovky ročně.

EVA PODROUŽEK FRYŠAROVÁ

JÍLOVICE Na první pohled je obec Jílovice s rozlohou půl čtvrtého kilometru čtverečního a třemi stovkami obyvatel takřka k nerozeznání od jiných malých vesniček. Pár stavení, hospoda a božský klid, který jen občas přeruší štěkání psů nebo kokrhání kohouta. Anebo když vás Kamil Dachs nechá nahlédnout do své kovárny, zatímco roztopil výheň a rozjel buchar.

Údery kladivem do žhnoucího kovu se ozývají téměř s železnou pravidelností. Jen málokdo by v Jílovicích, ležících asi sedmáct kilometrů na severovýchod od Hradce Králové, tušil zrod samurajských mečů dosahujících japonské kvality. Spolu s noži je tu pod značkou Dachs Knives vyrábějí bratři Radim a Kamil Dachsovi.

Napoprvé vznikl mečík

„Z Japonska nám bylo sděleno, že musíme meče značit, čímž nám dali najevo, že jsou na takové úrovni, že by se mohly s těmi japonskými zaměřit,“ těší druhého z bratrů, Radima Dachse. Proto své výrobky začali opatřovat značkou Tanuki, což je postava japonské mytologie, personifikace šelmy podobné jezevci, německy dachs.

Oba bratři byli odkojeni želvami Ninja, odmala se zajímali o bojové umění, samuraje nevyjímaje. „Kamil se pak vyučil kovářem a já ho pořád otravoval, že chci samurajský meč,“ začíná vyprávět Radim Dachs, jenž se zase učil truhlářině. A tak se pustili do práce. „Jenže jsme nevěděli, že musíme mít ocel s určitým obsahem uhlíku, který se poté kovářským svařováním vypaluje, že se to kalí. Prostě jsme vzali náhodný kus železa, jenž šel dobře svařovat, a vznikl nám nějaký mečík, který měl do toho samurajského daleko,“ vzpomíná mladší z bratrů Radim.

A jelikož na nic podobného tu žádné kurzy neexistují, pokračovali samostudiem z dostupné literatury, podle rad z doslechu nebo od strýce. Své poznatky pak testovali metodou pokus omyl. „Když jsme začínali, žádné zdroje tu nebyly, jen pár knížek v japonštině a angličtině, ale my cizí jazyky příliš neovládáme, takže jsme sledovali spíš obrázky,“ přiznává Radim. V Japonsku, kde mají meče úplně jinou kulturu, má každá operace výroby svého řemeslníka, Dachsovi to vše zvládají sami.

Pět mečů ročně, ale stojí za to. Kamil Dachs (vlevo) je kovář, jeho bratr Radim krom jiného meče vybrouší. K výrobě samurajských zbraní je přivedla romantická klukovská záliba, která začala u sledování Želvy Ninja. Nyní se výrobou mečů a nožů užívá. Na ježdění v bavoráku to prý ale není. FOTO MAFA - MARTIN VESELÝ (4X)

Na svých webových stránkách uvádí, že se výrobě mečů a nožů věnují od roku 2002, ale ve skutečnosti začali mnohem dříve. Donedávna ovšem oba bratři měli ještě vlastní zaměstnání, Kamil jezdil svářet konstrukce do Německa, Radim se přes truhlářinu a restaurování nábytku dostal ke kontrole kvality na pianech v Petrofu. Jenže pak se zakázek nabalilo tolik a vysedávání v dílně po nocích je začalo zmáhat, a začali naplno. „Není to na to, aby člověk jezdil bavorákem, ale neskutečně nás to baví a děkuji vesmíru, že nejsem ve fabrice v montérkách, mohu být vlastním pánem a užívám rodinu,“ říká Radim Dachs s tím, že tady úplně neplatí, že řemeslo má zlaté dno, nýbrž spíš dubové.

Hlavně na meč nesahat

V malé chaloupce Kamila Dachse dovedou oba bratři o své práci nadšeně hovořit dlouhé hodiny – když člověk pronikne do oboru více, zjistí, že to není jen o meči, ale i o cestě samuraje, s níž se pojí celá mytologie.

Radim tu dokonce má jednu ze svých dílen, kde meče na kamelech zamokra brousí a leští. Zabeře to kolem osmdesáti hodin. „Meč je hodně ostrý, ale to, že na něj hodíte šátek a ten se přetne napůl, je mýtus,“ podotýká.

Na zdi visí jejich prvopočin, ale i japonský originál ze 14. století. Je přísně zakázáno na meč sa-

hat, raději se k němu ani moc nepřibližovat a nemluvit, aby na něm neupěla ani kapička sliny.

„Člověk má agresivní pot a to by se na uhlíkové oceli hned projevilo rzi. Sáhnete na meč, já ho neočistím a druhý den tam už uvidím otisk,“ vysvětluje Radim. O svůj poklad tak vlastně pečuje podobně jako samuraj, který se s ním doslova mazlí a natírá ho různými olejčky.

Cena začíná na 85 tisících korun, nejdražší meč jsme dělali za 170 tisíc. Cena se ale zvyšuje podle použitých materiálů.

”

Traduje se, že meč je duší samuraje, a proto si jej tolik chrání. V boji se například samuraje vyvarovávali střetu mečů, protože by si zničili nástroj obživy. „To je také důvod, proč se dochovalo spousta originálů ze 12. a 13. století. Samurajský meč se dědil z generace na generaci a neustále se o něj někdo staral. U nás nic takového nenajdete. Když bojovník

zemřel, meč putoval do hrobu s ním,“ popisuje Kamil Dachs.

Jsou proto pravidla, jak s mečem zacházet, jak jej nosit, kdy a jak tasit nebo jak ho vystavovat. V Japonsku je meč dokonce jedním z národních symbolů, znamením čistoty a boje se zlými věcmi. Zatímco u nás platí přísloví, jaký pán takový pes, japonský ekvivalent praví, je-li duše samuraje zlá, pak je zlý i jeho meč.

Samurajskou zbraň si od Dachsovi může objednat kdokoliv, nic jako zbrojní průkaz na něj nepotřebuje. Většinou se jedná o zájemce, kteří mají k japonské mytologii vztah, s mečem cvičí nebo si plní svůj dětský sen. I proto se meče nevyrobí na sklad. „Tito zákazníci většinou chtějí, aby se meč vyráběl přímo pro ně, nechtějí nic, co už někde leželo,“ říká Kamil Dachs.

Ryzí alchymie

Cena začíná na 85 tisících korun a zvyšuje se podle použitých materiálů – třeba přidaných stříbrných nebo zlatých komponentů –, a tím pádem i složitosti výroby. „Nejdražší meč jsme dělali za 170 tisíc korun,“ upřesňuje Kamil Dachs. Kvůli pracnosti zvládnou bratři za rok nejvýše pět kusů, ale reálně jich vyrobí spíš méně. Čekací doba se proto pohybuje kolem jednoho roku. Přestože i nůž může stát čtyřicet tisíc, jsou obecně dostupnější a Dachsovi jich za rok zhotoví stovky.

s kladivem. Jenže stačí přehnat sílu úderu a vrstvy se rozletí po kovadlině. Stejně tak při překládání může vzniknout kaz, který se následným natahováním rozšíří. V Japonsku se něco takového historicky označovalo jako pohledová vada, na funkčnost nemá prakticky žádný vliv, ale vysvětluje to zákazníkovi.

Ještě zásadnější je kalení, kdy se ocel nejprve zahřeje a záhy prudce ochladí. Pokud se teplota přezene, meč popraská. „Bývám u toho vždy dost nervózní, protože měsíc práce může během půl hodiny přijít vniveč,“ přiznává Kamil Dachs.

Dinosaur, mamut, meteorit

Oproti tomu nože jsou polosériovou výrobou, a i když finální produkt nakonec reflektuje přání zákazníka, Dachsovi si některé komponenty mohou vyrábět do zásoby.

Na začátku všeho je náskok na papíře s tím, že u zavíracích nožů je postup složitější. „Nejprve ho musím rozpohybovat na papíře tak, aby vše do sebe bez problémů zapadalo,“ vysvětluje Radim Dachs.

Kamil pak vykově polotovár. Radim jej vybrouší, aby jej zase vrátil do kovárny k zakalení. Na Radimovi je finální broušení, leptání a osazení. Některé obaly pak vyrábí jeho manželka.

Velice oblíbené jsou nože z damaškové oceli, která dokáže vytvořit zajímavé struktury, nikdy nevzniknou dva kusy úplně totožné, každý je originál.

Pro rukojeti má Radim Dachs k dispozici ještě pozoruhodnější materiály: na zahradek si uchovává zkamenělé dřevo; dále dinosaurí kost, meteorit nebo mamutí kel či stoličku. „Jedná se o zkameněliny, které objednávat přes internet z Ruska. Takový materiál nůž samozřejmě prodraží – třeba na padesát tisíc,“ upřesňuje Dachs. Sám je přitom kovářovou kobylou a v autě vozí zavírák z Číny. Přitom přiznává, že s každým svým výrobkem se těžce loučí. Když se ho zeptáte na exkluzivní zakázku, odpovědět nedokáže. „Každého nože, který vyrobím, si velice vážím, že se ho pak ani nechci zbavit,“ podotýká.

Nože si pořizují sběratelé, lidé, kteří se věnují boji s nožem, záleskáři, ale kupují si je i ženy do kabelky, aby se cítily bezpečněji – na tomto poli vede tlačná dyka, kterou lze schovat do dlaně tak, že jen čepel vykukuje mezi prsty.

Stejně tak ženy kupují nůž jako dárek pro manžela nebo se Dachsovi mohou pochlibit zavíracími noži pro ochranku politiků. Další výrobek nyní cestuje kolem světa, kde už stihl zachránit klokany na farmě před útokem divokého psa. I když převažuje tuzemsko, nože a meče z Jílovic už putovaly do Francie, Velké Británie, ale i USA, Kanady či Šanghaje.

Radim Dachs by byl rád, kdyby jednou i jeho děti, byť to jsou dívky, na ruční práci navázaly. I proto, že řemeslo dnes hodně upadá. „Skoro šestiletá dcera se mi v dílně motá pořád,“ říká Dachs a na závěr připouje jeden nesplněný sen: podívat se do Japonska.

Pravý japonský meč vzniká překládáním speciální oceli. Vrstev může být třeba 250 tisíc, ale někdy i kolem milionu. Výroba proto trvá několik týdnů.

Ano, je hodně ostrý. „Ale to, že na něj hodíte šátek a ten se přetne napůl, je mýtus,“ podotýká Radim Dachs. Broušení meče zabere kolem osmdesáti hodin.

Nože pro fajnšmekry. Kromě kvalitní čepele jsou unikátní díky materiálům použitým na rukojeti. Může jít o zkamenělé dřevo, dinosaurí kost, meteorit nebo mamutí kel.